

Gdańsk, 7 lipca 2025 roku

Wnoszący petycję: Tomasz Plata

Minister Sprawiedliwości

Petycja

Wnoszę petycję w sprawie zmiany ustawy z dnia 23 stycznia 2009 roku o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury poprzez uchylenie limitu wskazanego w art. 33 ust 3 tej ustawy.

Obecnie obowiązujące przepisy przewidujące jedynie dwukrotne przystąpienie do egzaminu sędziowskiego w mojej ocenie nie znajdują uzasadnienia aksjologicznego ani słusznościowego. Nie istnieją żadne racjonalne przesłanki, które uzasadniałyby odmienne traktowanie aplikantów sędziowskich i prokuratorskich w porównaniu do aplikantów aplikacji korporacyjnych czy przedstawicieli innych wolnych zawodów. Skoro nie ma ograniczeń w liczbie terminów w których można przystąpić do następujących egzaminów: radcowski, adwokacki, notarialny, komorniczy, architekta, inżyniera budownictwa, czy wreszcie lekarski specjalizacyjny w tym np. chirurgia. Nadto jak wiadomo radca prawny i adwokat po 3 latach może zostać od razu sędzią (a nie asesorem sądowym) w drodze konkursu. Jeżeli do objęcia urzędu sędziego dopuszczane są osoby wywodzące się z wolnych zawodów, które mogły zdawać swój egzamin zawodowy wielokrotnie i nie podlegają dodatkowej weryfikacji w czasie asesury, to brak jest racjonalnych powodów, by aplikantów KSSiP traktować w bardziej restrykcyjny sposób.

Aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury przechodzą wieloetapowy, wymagający proces kształcenia, obejmujący trzyletni okres intensywnych praktyk oraz liczne sprawdziany, które stanowią obiektywne potwierdzenie ich przygotowania do pełnienia funkcji w wymiarze sprawiedliwości. Skoro ustawodawca uznał za konieczne tak szczegółowe i wielokrotne weryfikowanie ich kompetencji na etapie szkolenia, ograniczenie liczby podejść do egzaminu końcowego do dwóch wydaje się nieuzasadnione. Wyniki sprawdzianów oraz ocenione praktyki potwierdzają przygotowanie aplikantów do wykonywania zawodu sędziego i prokuratora, a egzamin sędziowski stanowi jedynie jeden z elementów końcowej oceny ich predyspozycji zawodowych. Nie powinien on zatem w tak decydującym stopniu przesądzać o przyszłości zawodowej aplikantów, zwłaszcza że dopuszczenie jedynie dwóch podejść do egzaminu, w kontekście tak kompleksowej wcześniejszej weryfikacji, wydaje się rozwiązaniem nieproporcjonalnym i niesprawiedliwym.

Każdy aplikant funkcjonuje w odmiennych warunkach osobistych i rodzinnych, które mogą wpływać na wyniki egzaminu. Istnieją sytuacje, w których pojedyncze potknięcie decyduje o niezdaniu egzaminu, pomimo że osoba ta przez cały okres aplikacji pomyślnie zaliczała wszystkie sprawdziany i praktyki. Granica między zdaniem a niezdaniem egzaminu jest bardzo wąska – weryfikacja zdolności do wykonywania zawodu sędziego lub prokuratora na podstawie jedynie dwóch podejść do egzaminu nie jest wystarczająco precyzyjna.

Zdarzają się przypadki, w których aplikant uzyskuje na egzaminie pisemnym 71,5 pkt, co uniemożliwia mu przystąpienie do etapu ustnego, bądź na egzaminie ustnym brakuje mu zaledwie 1 pkt z jednej z ocenianych części. Nie można jednak uznać, że osoba, która przez

trzy lata pomyślnie przechodziła wszystkie sprawdziany i praktyki, jest niezdolna do wykonywania zawodu wyłącznie na podstawie tak niewielkiej różnicy punktowej.

Osoba, która zda egzamin sędziowski czy prokuratorski za trzecim lub czwartym podejściem, po pełnym cyklu aplikacji i szkolenia, być może będzie lepiej przygotowana do wykonywania zawodu niż przedstawiciele wolnych zawodów, którzy uzyskali możliwość objęcia urzędu sędziego inną ścieżką, niejednokrotnie przystępując wiele razy do egzaminów korporacyjnych. Dodatkowo, wystarczy trudna sytuacja życiowa w dniu egzaminu, aby aplikantowi pozostała już tylko jedna szansa na zdanie, co stawia go w skrajnie niekorzystnym położeniu w porównaniu do osób, które miały nieograniczoną liczbę podejść do swojego egzaminu zawodowego.

Z tych samych względów, dla których niezasadne jest ograniczenie możliwości przystąpienia do egzaminu sędziowskiego jedynie do dwóch razy, za niewystarczające należy również uznać zwiększenie tego limitu wyłącznie do trzech podejść. Trudno bowiem wskazać jakiegokolwiek argument aksjologiczny, który uzasadniałby akurat tę konkretną liczbę. Analogiczne wątpliwości nasuwała dotychczasowa granica dwóch prób. W mojej ocenie zasada „do trzech razy sztuka” nie może stanowić racjonalnego kryterium stanowienia prawa w tej materii.

Poszukując rozwiązań spójnych aksjologicznie i systemowo, można zaproponować kilka możliwych wariantów:

1. Brak limitu podejść do egzaminu

Takie rozwiązanie znajduje uzasadnienie w analogii do innych zawodów prawniczych oraz wolnych zawodów – w tym zawodów medycznych – w których nie przewiduje się ograniczeń co do liczby podejść do egzaminów zawodowych.

2. Limit sześciu podejść

Proponowana liczba sześciu prób mogłaby zostać powiązana z obowiązującymi przepisami dotyczącymi obowiązku zwrotu stypendium w ciągu sześciu lat od ukończenia aplikacji sędziowskiej. Jeżeli ustawodawca poszukiwałby jakiegokolwiek kompromisowego rozwiązania, powiązanie limitu podejść z tą właśnie regulacją mogłoby stanowić punkt wyjścia do modyfikacji przepisów.

3. Limit czterech podejść

Wariant ten pozwalałby na realizację postulatu równego traktowania osób, które – w przypadku zmiany legislacyjnej – chciałyby skorzystać z nowej szansy podejścia do egzaminu. Osoby te, które uprzednio wykorzystały już dwie próby, znalazłyby się bowiem w mniej korzystnej sytuacji względem osób przystępujących po raz pierwszy, co byłoby sprzeczne z konstytucyjną zasadą równości. Zmiana legislacyjna powinna zapewniać wszystkim kandydatom równe szanse, traktując każde nowe podejście jako pierwsze, co pozwoliłoby również na rzeczywiste skorzystanie z możliwości poprawy wyniku.

Podkreślić należy wówczas, że specyfika obecnie obowiązujących przepisów – poprzez wprowadzenie ograniczonej liczby podejść – generuje zjawisko tzw. „noża na gardle”. Osoby przystępujące do egzaminu z pełną świadomością, iż jest to ich ostatnia szansa i że ewentualne niepowodzenie oznacza definitywne zamknięcie ścieżki kariery zawodowej, nie odczuwają wcale wzrostu motywacji. Efekt jest wręcz odwrotny – doświadczenie wielu zdających pokazuje, że sytuacja taka prowadzi do pogłębionej presji psychicznej i znacznego pogorszenia funkcjonowania poznawczego w trakcie egzaminu.

Wдобіе, в ктorej так вие мови сї о коніечностї охронї здоровя психічного, установodawca – діялаjący в імені Рзeczypospolitej – повинен запевняа кандыдатам на stanowiska в wymiarze sprawiedliwosci warunki umożliwiające rzetelną ocenę wiedzy i umiejętności z poszanowaniem godności osoby ludzkiej. Rekrutacja kadr sądowych nie powinna opierać się на modelu selekcji, в ктorej sukces odnoszą wyłącznie osoby najlepiej radzące sobie ze stresem. Taka konstrukcja egzaminu pomija bowiem fundamentalną prawdę: ludzie różnią się między sobą pod względem osobowości i odporności psychicznej.

Nie istnieją żadne wyniki badań naukowych, które uzasadniałyby тезę, że odporność на stres в warunkach egzaminacyjnych przekłada się bezpośrednio на efektywność i jakość pracy в zawodzie sędziego. Przyjęcie założenia, zgodnie з ктóryм кандыдат musi udowodnić odporność psychiczną już на etapie egzaminu – zwłaszcza poprzez presję wynikającą з ograniczonej liczby podejść – prowadzi в істocie до promowania wizji sędziego jako jednostki „bezemocjonalnej” i nienaruszalnej psychicznie, co jest obrazem zniekształconym i oderwanym od rzeczywistości.

Absolwenci aplikacji sędziowskiej są osobami з własnymi doświadczeniami, ograniczeniami i przeżyciami. Zwracam się zatem з prośbą о stworzenie нам warunków godnych i sprawiedliwych до przystępowania до egzaminów zawodowych, odpowiadających współczesnym standardom i uwzględniających rozwój nauk psychologicznych oraz zmieniające się społeczne spojrzenie на jednostkę ludzką. Uważam jednak, że współczesne prawo, zgodnie з duchem Konstytucji, powinno ewoluować wraz з przemianami społecznymi, wzrastającą świadomością в zakresie zdrowia psychicznego oraz potrzebą poszanowania praw jednostki.

В związku з powyższym wnoszę о rozważenie zmiany przepisów в celu umożliwienia aplikantom większej liczby podejść до egzaminu końcowego, co pozwoli на bardziej sprawiedliwą i obiektywną ocenę их przygotowania до pełnienia funkcji sędziego lub prokuratora.

Wyrażam zgodę на upublicznienie на stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości imienia i nazwiska wnoszącego petycję. Jednocześnie proszę о odpowiedź wyłącznie drogą elektroniczną.

 PODPIS ZAUFANY
TOMASZ
PLATA
07.07.2025 20:37:08 [GMT+2]
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

